

Meridiana

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLITICA • TRIBUNA DEL FRONT INTEL·LECTUAL ANTIFEIXISTA
Any I. - Núm. 19
Barcelona, 20 de maig del 1938
Preu: 50 cèntims

LA CATALANITAT DE TORTOSA

ELS FETS DE L'ANY 1640 I ELS D'ARA

Durant molt de temps hi ha hagut, a Catalunya mateix, el prejudici que la ciutat de Tortosa es sentia poc catalana. Hom recordava determinats episodis històrics, sobretot els de l'any 1640, i tenia present aquella anècdota segons la qual quan es preguntava als veïns de Tortosa què eren, si catalans o valencians, ells responien: "Nosaltres som tortosins!"

Aquesta creença, ja tradicional, en la poca o nul·la catalanitat de Tortosa, no està justificada. No ho està ni des del punt de mira de la història. Es veritat que Tortosa — almenys oficialment — s'ha posat al costat dels enemics de Catalunya en diverses ocasions. Però, en canvi, en altres s'ha posat al costat dels defensors de la terra, i aquesta actitud s'ha avingut més que l'altra amb els veritables sentiments del poble tortosí. Cal remarcar encara que les contradiccions que hom pot trobar, al llarg dels segles, en la conducta de Tortosa, les pot trobar així mateix en la conducta de moltes altres ciutats i viles catalanes.

La clau per a explicar-se aquestes contradiccions — que de vegades no ho són sinó en aparença —, la tenim en l'oposició d'interessos i de classes. Filla de l'oposició d'interessos va ésser la vella rivalitat entre Tortosa i Barcelona. I filla de l'oposició de classes va ésser la conducta aparentment contradictòria de Tortosa l'any 1640.

Es aquest darrer punt el que en el present article volem examinar d'una manera serena i documentada.

Els qui coneixen la història de Catalunya només damunt per damunt, diuen que, en revoltar-se els catalans, l'any 1640, contra el govern de Felip IV, Tortosa va separar-se de la causa catalana i lluità a favor del rei.

Però va ésser verament el poble de Tortosa el que va adoptar una tal actitud? No!! El poble de Tortosa va adoptar precisament l'actitud contrària. I va adoptar-la amb tanta decisió i tanta energia, que va ocupar, pels seus actes enèrgics, un dels més assenyalats llocs en la justa revolta catalana d'aquell any. Allò que va succeir és que les classes altes de la ciutat eren, com en altres poblacions, partidàries servils de la monarquia espanyola, i valent-se de llur poder, van realitzar una mena de contrarevolució.

Explicarem ací aquells fets, en servei de la veritat i com a reivindicació de la catalanitat de Tortosa.

El comte d'Olivares, primer ministre de Felip IV, en veure el caient que prenia el conflicte amb Catalunya, per ell provocat deliberadament, va fer astutes gestions per assegurar-se de la possessió de Tortosa en cas de guerra. A aquest objecte va enviar-hi alguns personatges encarregats de secundar els seus desigs: el batlle general de Catalunya Lluís de Montsuar; Josep Garau (fill gran del jutge de la Reial Audiència Jeroni Garau, mort mesos després a Barcelona pels revoltats), el qual va ésser nomenat governador del castell de Tortosa, i el veedor general Pedro de Velasco.

Tortosa era (i és) una bona porta militar per a endinsar-se a Catalunya. Amb intencions fàcils d'endevenir, hom havia concentrat a la capital del Baix Ebre 1.500 soldats reials, que van ésser allotjats al castell, i que no s'estaven de dir que havien de conquerir la ciutat.

Montsuar va voler dur al castell alguns sacs de pólvora, tot dient que eren de farina, i va procurar introduir nombrosos mosquets en cases particulars. El poble tortosí, que era fidel a la causa patriòtica, va comprendre que es tractava de preparatius dels reialistes per apoderar-se de la ciutat, i d'això vingué un gros motí sangonant.

El dia 21 de juliol del 1640, les classes populars de Tortosa, imitant el que havien fet les de Barcelona setmanes abans, s'alçaven als crits de "Visca la terra!" i "Mòriquen los traidors!" Els amotinats van apoderar-se del castell, i donaren llibertat als soldats que hi havia, els quals procedien de l'elles forçoses fetes a Castella. Pedro de Velasco va ésser mort, i no ho foren Montsuar i Garau perquè van poder fugir. Les cases d'alguns tortosins adictes al partit reialista van ésser saquejades i cremades.

El cap principal del motí era Joan Rius, home que en aquell període turbulenta va fer-se famós per la seva actuació.

Després d'aquesta victòria de la voluntat popular, els vencedors van ésser massa confiats. Les classes altes — noblesa, clerecia,

grossa burgesia —, conspiraven. El bisbe electe de Tortosa, fra Joan Baptista Campana (un italià) i el prior de la Seu tortosina, doctor Isern, eren a Madrid per tractar amb Olivares del lliurament de la ciutat. Els procuradors — o sigui els regidors — de Tortosa, que eren Francesc Forcadell, Francesc Reüll i Francesc Blanc, junt amb el sots-veguer Andreu Pinyana, es sumaren als conspiradors reialistes. El moviment de reacció va esclatar el dia 4 de setembre del 1640, a les 8 hores del matí, responent al senyal convingut del toc de campana i trompeta, i al crit de "Visca el rei!" El poble, desprevingut, no va poder

oposar als reialistes una resistència eficaç.

La repressió va ésser cruel. Els qui havien intervingut en el motí del 21 de juliol van ésser empresonats. En vint dies van ésser dictades quinze penes de mort. Joan Rius, que havia pogut lliurar-se de la repressió tortosina, va seguir combatent al costat dels patriotes. Al cap d'alguns mesos va caure presoner en una batussa entre la cavalleria catalana i les forces espanyoles. Condemnat a mort pels reialistes a Tarragona, va ésser executat. El nom de Joan Rius mereix el record i l'homenatge dels patriotes de tot Catalunya, i dels de Tortosa especialment.

Veiem, doncs, que el cas de Tortosa, l'any 1640, va ésser el d'una ciutat catalana que va posar-se al costat de Catalunya en perill, però que, per massa confiança, va ésser dominada per la "cinquena columna" d'aleshores.

Ara Tortosa es manté fidel a Catalunya i a la República. Mig enderrocada pels terribles bombardeigs, continua essent catalana i republicana. I si l'any 1640, Tortosa va servir a l'enemic per a passar l'Ebre, avui munta la guàrdia, segura i forta, a la vora esquerra del riu.

A. ROVIRA I VIRGILI

LA QUESTIO RELIGIOSA, ENCARA

Amb motiu de la declaració oficial del Govern de la República, aquí i arreu d'Europa s'ha posat a l'ordre del dia el problema religiós de l'Espanya que lluita. Els països totalitaris com els països democràtics que directament o indirectament estan interessats en els nostres afers, tracten de justificar llur actitud en un sentit advers o favorable, davant de la conducta de l'autoritat i de les masses referent a la llibertat de consciència.

Seria ingènua i contraproduent la conducta d'aquell que negués la realitat d'aital problema. Raons d'ordre especulatiu i raons d'ordre pràctic aconsellen l'estudi seriós d'una qüestió que ha dividit i segueix dividint les opinions dels homes en el si de les col·lectivitats nacionals. L'equívoc està en els mòbils que determinen les simpaties en un o altre sentit. Una mateixa postura pot esdevenir justa o injusta segons siguin les finalitats que es proposa aquell que l'adopta o propaga.

Des del començament de la guerra els facciosos han associat al seu suposat ideari la defensa del catolicisme. No han estat, per cert, gaire afortunats en la seva pretensió, que no ha convingut els fidels ni per les seves prèdiques ni per les seves actuacions. Hom es resisteix a creure en la bona fe d'unes organitzacions anomenades defensores de l'ordre i de l'autoritat, i que sota la seva direcció o amb el seu assentiment han comès els crims més abominables en la persona dels liberals i dels democràtics o dels simples simpatitzants amb aquesta ideologia.

No és pas aquest el camí que assenyalen la caritat i l'amor al próxim, segons deia la lletra del vell catecisme de l'Església. La veritable catolicitat també té el feixisme davant seu; les doctrines netament cristianes se'n separen encara més; la religiositat autèntica s'hi oposa totalment, perquè es filla d'un sentiment interior i personal sobre el destí final de l'home i per tant és incompatible amb la coacció que en tots els ordres volen exercir els sistemes totalitaris. La fe racional no pot estar renyida amb la llibertat, sinó que té la seva expressió més adequada en la tolerància religiosa.

S'ha parlat sovint d'un canvi d'actitud del Vaticà en relació amb l'Espanya republicana. La característica de la política papal en les guerres modernes ha estat plena de vaguetats i de confusionismes. La guerra europea dividí els catòlics i la guerra actual els ha separats encara més. Es amb dolor que els fidels escolten la veu del pontífex romà. Altres d'ells s'aparten de la seva jurisdicció. Han sentit dir que la veritat és una i que res no poden en contra d'ella ni els fets consumats ni les persecucions més odioses. Que ningú no està obligat a obeir les lleis injustes. Que és precis sotmetre's als poders legalment constituïts. I aquestes i altres ensenyances havien captivat la seva voluntat d'home culte i respectuós amb les idees alienes.

La defensa d'un catolicisme que desconeix aquella idealitat no poden pretendre-la més que els enemics d'una República que proclama la llibertat i que odia la guerra.

I si els seus defensors pequen de confusionisme, és perquè els seus dubtes són fruit de la neutralitat, signe d'un afèbliment de les conviccions i de les creences. Davant de la realitat, el bé és el bé i la veritat és la veritat, i qui no està amb el bé i la veritat està en contra d'ells.

Heus ací quina ha estat l'eficàcia d'aquesta actitud en els diferents països enfrontats avui per una crisi de la concepció de l'Estat. Alemanya, Itàlia per un costat; França i Anglaterra per l'altra, i Espanya, eix de la discussió dividida en les dues parts que uns i altres representen. Mentre que en els països democràtics la religió no és motiu de separació o discòrdia, en les nacions feixistes, és vexada i oprimida per un autoritarisme que sota la capa de protegir-la la posa al servei de la seva política estatal més absoluta.

Cap resultat favorable no pot sortir de l'actual contesa religiosa. No és per motius espirituals que va esclatar i ha continuat la guerra; cap mòbil de sacrifici no ha pogut desvetllar l'ànima dels combatents. Es en sentit materialista que ells interpreten els deures i els drets de l'home i és la força la que en definitiva resol tots els antagonismes. Tot això implica una crisi de la sensibilitat religiosa i és el feixisme el que l'ha provocada i no un Estat que vol regir la cosa pública amb un respecte a totes les idees noblement professades.

J. SERRA HUNTER.

LA INCORPORACIO DE LA DONA ALS TREBALLS DEL CAMP HA POSAT UNA NOVA NOTA DE COLOR A LA BELLESA POLICROMA DEL PAISATGE CATALA

ANTICULTURA

EL RASTRE LLUMINOS DE KARL OSSIETZKI

El tràgic decés de l'escriptor alemany Karl Ossietzki, posa en evidència, una vegada més, el contrast entre la llum esclatant que li abelleixi flagellar amb tota mena de damnatges. En la incultura, els pobles són menats a les guerres de conquesta, al carnatge, a la destrucció despietada, a la misèria, a la fam, a l'odi de races... I això és el sol més preat dels despotes!

Per això els alemanys no poden optar al Premi Nobel de la Pau.

Es prou eloqüent aquest obsessiónt impuls sanguinari que mou els dos espuris cercabregues més delecteris del segle actual, encarnació del més estult obscurantisme, en la seva dèria d'enfonçar en la tenebra més espaiadora, els pobles que la ignorància, la inconsciència o la perfídia lliuren a l'abast de les seves unghes ensangonades. Obsessió pertingent de la incultura, de la barbàrie més descordada, del primitivisme més canibalesc, la d'aquests megalòmans en contuberni, de testes monstruosament buides, que no han sabut ni tenir l'audàcia de coronar-les amb cap tiara monumental i fantàstica, emulant els arrogants i decoratius emperadors de la Pèrsia bàrbara i decadent, perquè la seva obtusa mentalitat de bardaiax només pot ésser sotragada pel color i la llargada de la camisa, aquesta vesta íntima que pessigolleja els seus malucs ondulants...

Aquest odi a l'intel·lecte, a l'art, a la ciència, del Monstre feixista, ostentí camisa bruna o negra, feix o creu retorçada, té una justificació prou clara. Només vegetant en la més llisca insipidència, en la barbàrie més abjecta, els homes i els pobles poden ésser esclaus. Només en la incultura més degradant els

treballadors esdevenen mesells i, depauperats i neulits, poden endurar els atutlls de qualsevol onagre egolatra i esquenadret que li abelleixi flagellar amb tota mena de damnatges. En la incultura, els pobles són menats a les guerres de conquesta, al carnatge, a la destrucció despietada, a la misèria, a la fam, a l'odi de races... I això és el sol més preat dels despotes!

Però el poble no oblidarà la desfílada patètica dels seus màrtirs. Els treballadors no són orbes i veuen el contrast esclatant entre la llum i la tenebra; comparen entre la cultura i la barbàrie. I a despit dels abominables crims amb què el Monstre vol espaordir-los, no tremolen perquè saben, com ha dit amb frase recent i ben encertada el Gran Amic dels Treballadors del Món, que: «aliada a la classe obrera del País del Soviets, la classe obrera dels països capitalistes és invencible».

Perquè no es tanca un poble dintre el brau de Falaris, sense que els seus gemecs commoguin el món!

El Monstre serà vençut!

La marea de la colera popular pujarà ofegant-ho tot. En retirar-se no deixarà res dempeus; la desolació omplirà l'estuari... La riuada de les grans venjances és fecunda, com les ones turbulentes del Nil.

El lluminós glavi justicier s'alçarà, ineluctable!

La Humanitat, per viure en pau exigeix un doble tiranicidí!

La Justícia dels pobles és absoluta; i allò absolut és inexorable!

L. NAVARRO I ROYO
Maig del 1938.

LA VEU D'ESPANYA A LA SOCIETAT DE NACIONS

A la recent reunió del Consell de la Societat de Nacions, la veu d'Espanya ha resonat potentment. El Ministre d'Afers Estrangers del Govern de la República, Alvarez del Vayo, ha exposat una vegada més el fet de la guerra que sostenim contra els traïdors i els invasors i ha posat de manifest la gran injustícia que les velles democràcies cometem contra la legalitat espanyola i contra la causa de la pau i la democràcia. Alvarez del Vayo, ha llançat un clam, gens planívul, fonamentat en la raó i amarat d'aquella vigoria que dona el saber que es defensa la civilització mundial. I la veu d'Alvarez del Vayo, encara, posseeix la immensa força de reflectir el sentiment unànime de tots els ciutadans dels pobles hispànics. Les paraules del representant espanyol eren les de tots els fills dignes d'aquestes terres banyades de sang i ombrejades pels crims inaudits dels qui s'han aixecat contra la legalitat i d'aquells altres que tenen la barbàrie com a mitjà per a portar endavant llur programa. El ressò de la veu ha fet trontollar el paisatge glacial de Ginebra i ha commogut tot el món sencer.

Alvarez del Vayo ha exposat al Consell de la Societat de Nacions el sentiment actual de tot el poble espanyol. El resultat obtingut ha estat ni més ni menys el que es preveia.

Espanya es troba envaïda per dos Estats estrangers, un d'ells membre de la Societat de Nacions fins ara fa poc; damunt el sol hispànic es desenvolupa una guerra internacional, clandestina al començament i manifesta avui. L'únic dret aplicable al cas és el "Covenant" de la Societat de Nacions.

A proposta de França i d'Anglaterra, el dret fou suspès per a crear una situació especial, coneguda per "política de no intervenció", que consisteix a no permetre que el dret s'apliqui i a prescindir àdhuc dels convenis comercials entre Espanya i els restants països. L'anomalia s'establí amb bona fe i amb la finalitat d'evitar que la guerra espanyola s'estengués i que les potències estrangeres intervinguessin en la contesa. Si el propòsit s'hagués aconseguit, la irregularitat de la suspensió del dret no hauria pas disminuït, però els paladins de la no intervenció haurien pogut presentar al seu favor un acte a profit de la pau. Lluny d'això, el perill d'una conflagració mundial és avui molt més dens i Itàlia i Alemanya han anat intervenint en la guerra d'Espanya cada dia amb més intensitat, fins a l'extrem de tenir a les terres hispàniques, especialment Itàlia, la majoria dels elements bèl·lics que pràcticament disposen; mentre es celebraven conversacions i els invasors prometien solemnement que no serien enviats a Espanya més homes ni més material, aquells mateixos Estats invasors trametien tot allò que creien que era necessari per a guanyar la guerra. Els dirigents de la política de no intervenció ho saben, veuen de manera ben clara que la paraula i els compromisos dels feixistes són lletra morta i estan assabentats sobre la marxa de l'ajut concedit pels Estats totalitaris als insurgents espanyols. Això, no obstant, el dret internacional segueix en suspens i es manté la situació anòmala; l'estat de coses ha adquirit tal volum que es pot considerar ja una burla al dret internacional i a la justícia i un desig que, mentre el Govern de la República es vegi impossibilitat de poder adquirir el que li cal i de complir els tractats comercials, Ità-

lia i Alemanya completin llur obra d'invasió per a la conquesta d'Espanya. La bona fe inicial, ha desaparegut; no es pot interpretar d'altra manera. A la presidència del Consell de Ministres britànic hi ha Mr. Neville Chamberlain, assistit per Lord Halifax. França, cloent els ulls davant la realitat i no volent-se adonar que la invasió total d'Espanya significaria de seguida la invasió de França, es troba lligada de peus i mans.

Alvarez del Vayo, en nom del Govern de la República, en nom de tot Espanya, ha

ALVAREZ DEL VAYO

posat en evidència tots aquests fets i llur moral; ha remarcat l'enorme perill que significa per a la pau i la tranquil·litat del món la persistència d'aquesta política, deguda a la por per part d'alguns i a uns sentiments feixistes per part d'altres. Ha advertit també que Espanya posseeix immenses reserves de possibilitats, algunes d'elles totalment inèdites, que poden ésser decisives en el terreny internacional i en els camps de batalla. Quan digué: "Els que basen llur política exterior en una hecatombe propera del poble espanyol, són cridats a sofrir la mateixa decepció que aquells que cregueren fer coincidir la signatura de cert acord de tipus realista amb la "realitat" de l'entrada de les divisions italianes a Barcelona", Alvarez del Vayo va fer una síntesi precisa i perfecta de la situació internacional de la guerra d'Espanya.

El Ministre d'Afers Estrangers del Govern de la República parlà clar i de forma contundent.

El representant espanyol només demanà dues coses, ben lògiques i modestes: la creació d'una comissió d'enquesta que investigués la veracitat de les seves paraules; i que la política de no intervenció cessés, majorment després de la resolució presentada per la Societat de Nacions fa uns set mesos, en la qual es deia que si les gestions que en aquells instants es celebraven no tinguessin èxit, caldria canviar de política.

Lord Halifax, en nom del Gabinet anglès, acusà el cop produït per la justa crítica d'Alvarez del Vayo i, de seguida, con-

firmà amb les seves paraules la intenció que guia el Govern del qual forma part.

El resultat va ésser que tot continuaria igual. Però a Ginebra hi ha hagut alguna cosa més que uns discursos.

Lord Halifax va fer una hàbil maniobra perquè la resolució presentada per Espanya fos votada per sorpresa, sense que els representants tinguessin temps de consultar llurs Governos. Lord Halifax sabia que si la resolució s'hagués votat de forma regular, el Govern anglès hauria estat rotundament, sorollosament derrotat; la majoria dels països representats al Consell haurien votat la fi de la política dita de no intervenció. Així i tot, no obstant atribuir-se el Govern anglès el paper de guia del món, malgrat d'haver-se convertit la Societat de Nacions en un clos britànic, la política exterior del Regne Unit obtingué, només, el seu propi vot, el de França i el de dos pobles feixistes, Polònia i Romania; altrament; un dels seus "dominions", Nova Zelanda, palesà una franca contraposició al comportament oficial de la metròpoli.

Les repercussions del discurs d'Alvarez del Vayo, per altra banda, marcaran ben aviat, també, un èxit enorme. Les seves paraules animaran la gran agitació que hi ha arreu a favor de l'Espanya republicana. I el que els representants d'Anglaterra i de França no han volgut que fes la Societat de Nacions, ho faran les masses populars del món sencer.

J. ROURE-TORENT

Aquest número ha passat per la censura

ELS VENCEDORS D'AHIR MORIRAN

I

Enderrocs que sostenen un anyell podrit
Els arbres als penjats donen color frescor
Els diamants del dia poleixen la sang dura

II

Els no somnien pas a curullar llur tomba
En anar vers el fang

III

Només el foc prospera en la terra dels amos

IV

Un rostre amarg
Llet blava negra mel
Confitat en la febre
De misèria glaçat
Un rostre sens vergonya
Una faç assetjada
Obrint uns grans ulls
Vivents com un poble

V

Només el foc prospera en els ulls malaurats

VI

Que pensaran de bell antuvi a fer basarda
A fer perdre per tal de tenir el cor calent

VII

Però els nostres desigs de nit són menys punyents
Germans que l'estel roig
Qui guanya malgrat tot terreny sobre l'horror.

Paul ELUART

14 abril 1938

Trad. PERE QUART

POLITICA INTERNACIONAL

EL CONSELL PERPLEX

De totes les arts humanes, la més difícil és la de la ficció i la de la farsa. En el món internacional, la simulació i la convenció són pràctiques corrents i més o menys reeixides. Ve un moment, però, que la gent es pregunta: De què serveix això? Què hi guanyem tots plegats en enganyar-nos, si tots coneixem el secret i ja l'engany no és possible?

Ens cal parlar del darrer Consell de la Societat de les Nacions. Aquest Consell ha celebrat cert reunions en les quals, a través de dificultats i d'una sensació d'impostibilitat, dominava l'esperit de col·laboració útil i la certesa de prestar un servei. La sessió 101 marca un tombant en la ruta, no una virada que podria ésser reacció eficaç, sinó una decadència, una degradació, un enfonsament. La Societat de les Nacions està en derrota, està en liquidació. Planyem-nos-en, car ella representava una aspiració, un esforç, que no arribà mai a realització, però que mantenia una esperança. En la composició diversa i encontrada del món ètnic i el món polític, l'organisme internacional podia ésser un instrument de coordinació i d'harmonia. Podia donar caràcter de generalitat a les lleis i beneficis socials. Podia evitar, o almenys ajornar, conflictes armats. Però es neces-

sitava un mínim de bona fe i de decòrum. Sense aquest mínim, sense un mínim sentiment de la pròpia estimació, no hi ha tasca possible. I per bé que aquesta qualitat no és mai de sobres, la seva absència no és tan sensible en els membres petits i poc influents com ho és en les grans potències que per llur força material i per llur representació moral tenen un pes decisiu en la balança de la història contemporània.

Un dia fou Laval qui va comprometre el prestigi de la Societat de les Nacions quan l'agressió italiana contra Abissínia havia commogut totes les nacions d'Europa. Avui han estat Chamberlain i Halifax, més matutseros i menys dúctils, els que han deixat l'organisme ginebrí en absoluta paral·lisi. L'espectre d'Abissínia rondarà sempre més per aquelles sales fredes de l'edifici gegantí que dona a la silenciosa Ginebra l'aspecte d'un pantocó construït amb les modernes regles de la higiene. La figura del Negus, digna i serena, ha ennoblit l'aire glacial i li ha portat una alenada dels tròpics que no ha aconseguit entebiar-lo. Quan ell hagué parlat, quan la seva requisitoria justa i clara fou esvanida, a Ginebra no quedaven res més que fantasmes. Una veu "realista", la de Lord Halifax, deia que l'únic mitjà per a discutir la posició italiana a Etiòpia era la guerra i que cap persona raonable no podia proposar aquesta solució a cap país. I afegia: "Quan dos ideals es troben en conflicte, d'un costat l'ideal de devoció intransigent, però impracticable, i de l'altre costat l'ideal d'una victòria pràctica per la pau, jo no puc dubtar que el nostre lloc és allà on hi ha la pau."

Una votació apressada per a sortir del pas, i quina votació! Dels quinze membres del Consell de la Societat de les Nacions, Espanya i la U. R. S. S., voten el projecte de resolució del ministre espanyol; Gran Bretanya, França, Polònia i Romania, voten en contra; Xina, Ecuador, Iran, Perú, Suècia, Letònia, Nova Zelanda, Bèlgica i Bolívia, s'abstenen. Pràcticament són onze vots contra quatre. A remarcar que ni Nova Zelanda ni Irac han estat arrossegats per la Gran Bretanya; que Bèlgica, malgrat les tendències del seu ministre d'Afers estrangers, avui President del Consell, Spaak, tampoc no ha votat contra Espanya; i que les nacions sudamericanes, tan treballades pels agents feixistes, no han volgut donar un pas en fals. En realitat pot dir-se que Espanya surt triomfant de Ginebra. És evident que la força de la República és encara, a pesar de tot, una "realitat".

Després de la votació sobre Espanya, vingué la resolució sobre Xina. Dies 13 i 14 de maig, respectivament. Xina i la U. R. S. S. s'abstenen. Polònia no vota la primera part de la resolució, de la qual només val la pena d'extreure aquest paràgraf sentimental que acompanya el platonisme de les recomanacions: "...expressa la seva simpatia a la Xina en la seva lluita heroica per la seva independència i la seva integritat territorial amenaçada per la invasió japonesa i es condol dels sofriments que reporta al poble xinès." La segona part de la resolució es limita a condemnar la utilització de gasos tòxics com a mitjà de guerra.

També ací hi ha una subtil constatació de la "realitat". Xina és i serà. Xina envaïda, lligada, martiritzada sense justificació possible, impressiona els membres de la Societat de les Nacions com a cosa no totalment negligible i motiva una resolució i un acord. Però Xina, com Espanya, interessa les grans potències pel pes específic que porta a la balança i perquè, fora de la comunitat de pobles, també es defensa. Els morts passen, sense pena ni glòria, per l'escenari de Ginebra. Un membre de la Societat que tenia un lloc de privilegi i que havia estat objecte de tractament especial per part de l'organisme internacional ha desaparegut del mapa des de la darrera reunió del Consell i ningú no s'ha aventurat a resar-li una absolta. I era la Societat de les Nacions la que garantia la seva independència, la que en altres èpoques havia simulat un gran interès a infondre-li vitalitat, la que havia registrat els seus tractats i pactes com a nació sobirana. Àustria ha mort i ni una lamentació evanescent ha pogut exhalar aquest cos exànim que és avui l'organisme ginebrí. Reposi en pau. Si altra lliçó no tinguéssim, aquesta bastaria a fer-nos forts en la lluita. No volem la pau a tota costa. Volem la vida, costi el que costi, i la tindrem. A nosaltres, ni la Societat de les Nacions, ni ningú, no podrà ignorar-nos, ni oblidar-nos fàcilment. Dubtaran d'aquesta "realitat" Chamberlain i Lord Halifax?

M. SERRA I MORET

PANORAMA DE LA SETMANA

HA ARRIBAT L'HORA DE JUGAR FORT!

Després de la nobilíssima crida d'Alvarez del Vayo a la Societat de Nacions i del resultat de la votació de la proposició espanyola, l'organisme ginebrí ha entrat en un període de franca liquidació. Podrà subsistir, de manera nominal, la Societat de Nacions; però és evident que la seva influència en els afers d'Europa resta limitada a una simple i ineficaç mitjanceria buida de tot contingut coercitiu i decisiu.

Per altra banda, França i Anglaterra — no és oportú ni interessa saber a qui correspon la responsabilitat — han fet un trist paper en posar-se, encara que d'una manera tàcita, al costat dels Estats agressors. No existeix cap raó humana, i molt menys lògica, que justifiqui l'abstenció de les dues democràcies, molt més encara quan la U. R. S. S. es posa obrertament al costat de la raó i de la justícia: al costat de l'Espanya republicana.

No cal, doncs, fer-se massa il·lusions sobre possibles reaccions oficials, pel que fa referència a França i Anglaterra. El que sí pot donar-se com un fet és la repulsa de les masses obreres anglo-franceses a l'actitud deploable de llurs respectius governs.

Espanya ha aconseguit que el debat sobre la nostra guerra obrís els ulls a la realitat, a molts que restaven allunyats de la nostra tràgica realitat. Si bé això no significa gran cosa en el present immediat, té una gran importància per al dia de demà. De totes maneres, el fracàs manifest de lord Halifax ha posat en situació difícil el propi Chamberlain. Tot ja preveure que la crisi es plantejarà — si no

s'ha plantejat ja en veure la llum aquest comentari — en un termini molt breu.

Què pot esperar-se, però, d'una crisi plantejada sota la desgaciada influència d'un fracàs internacional i després de l'actitud de gallardia i de noblesa adoptada per Mèxic? És molt possible que Chamberlain tracti de practicar una maniobra subterrània per a sortir airovement del caos al qual l'ha precipitat la seva política exterior. Però davant d'aquesta possibilitat hi ha la decidida voluntat dels laboristes, disposats, segons sembla, a donar un tomb marcadament visible a la política anglesa.

Es de creure que la posició justa en què s'ha situat Mèxic obligarà el poble anglès a mesurar tots els inconvenients que planteja una actuació tímida i poruga, el principal dels quals és l'amenaça a la pau, molt més accentuada ara que abans de la reunió del Consell de la Societat de Nacions.

França, per la seva banda, ha errat el camí. Anglaterra l'ha empenya vers un pendis que posa en situació difícil la seguretat de la veïna república. Cal no oblidar que l'amenaça a la pau i a la seguretat de França ve del feixisme. Hitler i Mussolini són els cobejadors de les colònies franceses. Malgrat les iniciades i ja interrompudes negociacions franco-italianes, no s'aconseguirà res que assegurï la integritat territorial de França. Mussolini i Hitler ja s'han posat d'acord sobre les possibles i immediates operacions a Europa i és de creure que el fet que el Duce hagi deixat el camp llure a Alemanya per a emprar-se a fons da-

munt el territori txec va acompanyat d'altres concessions o fermances que no tenen res a veure amb Txecoslovàquia, convertida ja en víctima propiciatòria del Führer.

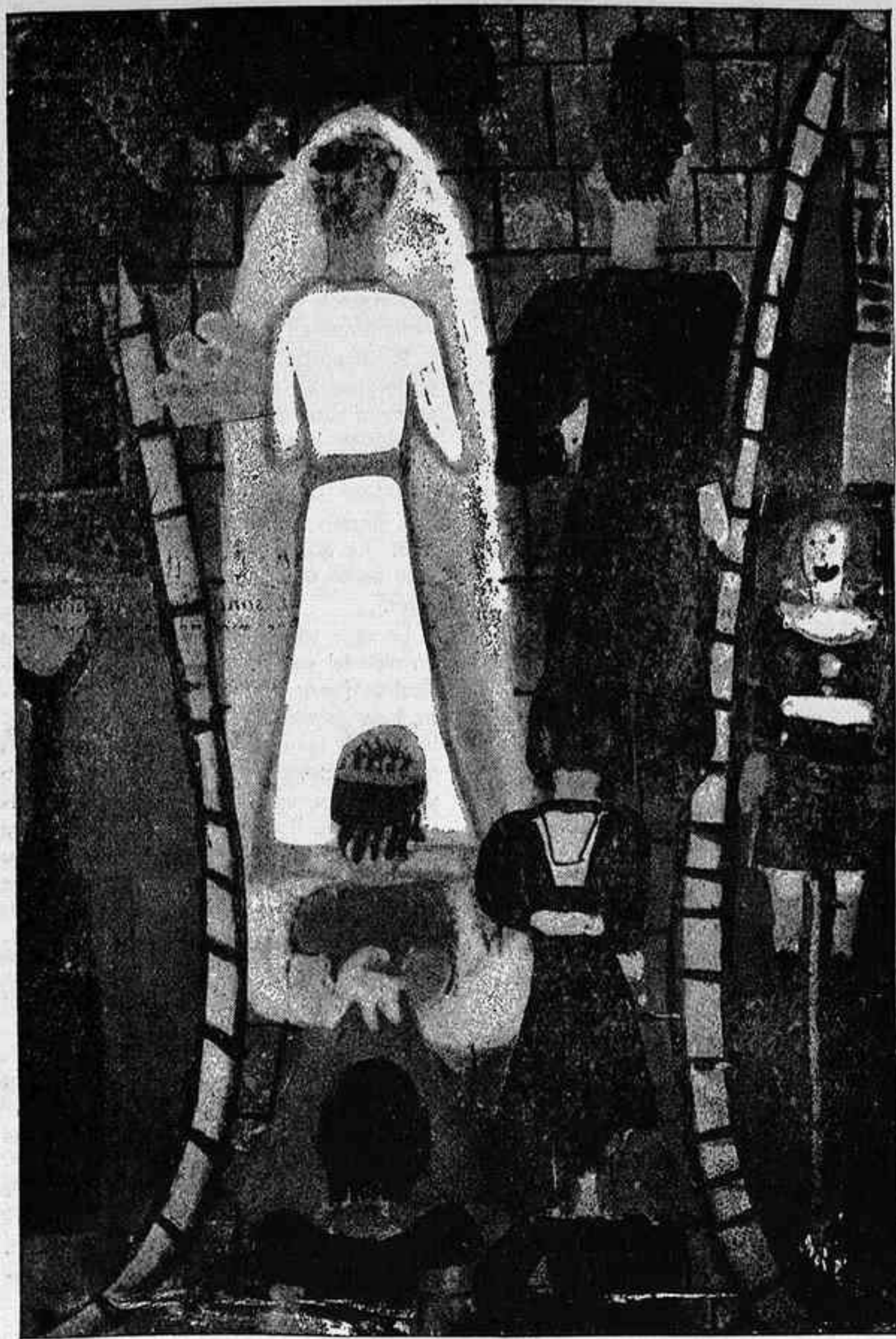
Si hi ha error en la signatura del pacte anglo-italià, no seria menor el que provindria de la signatura de l'acord franco-italià. Del discurs de Mussolini, pronunciat a Gènova, se'n desprèn, de manera ben palmària, aquesta realitat. Invocar una pau armada significa tant com anunciar la guerra. I això és el que ha fet el dictador italià quan encara el seu acord amb França no és més que una fluctuació esperançadora. Esperançadora, naturalment, per als qui no tenen el propòsit de donar compliment als acords, tant si han estat signats amb França com si ho han estat amb Anglaterra.

Per tal d'assegurar la pau europea només hi ha un camí recte: l'adopció per la U. R. S. S. Contra les provocacions hi ha la serena responsabilitat de les democràcies; però cal que els països democràtics no es situïn en una posició de reserva, sinó que plantin cara als Estats totalitaris — als Estats agressors —, amb la convicció de mantenir-se fermes a l'hora de la veritat.

A través de les sessions de la Societat de Nacions s'ha posat en clar aquesta realitat: només els qui tinguin prou pit per a imposar-se sortiran victoriosos del feixisme. O, si no, ací hi ha, ben patent, l'exemple heroic de l'Espanya republicana.

Manuel VALLDEPERES

DIBUIXOS D'INFANTS

UN «CASAMENT» EXHIBIT EN L'EXPOSICIO DE DIBUIXOS INFANTILS QUE TE LLOC ACTUALMENT A PARIS

Organitzada pel popular "Paris-Soir", té lloc actualment a París una exposició de cinc cents dibuixos d'infants. Es tracta dels resultats d'un concurs, l'assumpte del qual era molt afortunadament triat: "El que veig des de la meua finestra". "Per la seva simplicitat, el concurs no esperava els joves artistes; pel seu caire familiar, podia donar interessants indicacions psicològiques", ha dit Louis Cheronet des de "Marianne".

Dibuixos d'infants... Quin tema tan suggestiu! Parlem-ne, doncs, ja que aquesta exposició parisenca el dota d'actualitat.

Els dibuixos infantils, generalment fets de memòria, sense la trava de models ni del natural, permeten a l'instint de manifestar-se lliurement, d'expressar-se purament. I essent aquest instint infantil una matèria bruta, sense polir, verge de tota influència, de tot control, no prostituïda encara per circumstàncies desvaloritzadores, els dibuixos que en neixen tenen una intensitat crua de matèria prima, que no és possible de definir. És la sensibilitat pura. L'element primer de l'art, orfe de fullaraca. L'instint mostrat amb tota la seva patètica cruesa, amb tota la seva intensa nuesa. És tot el balbuceig emocional inicial. Aquell balbuceig inicial, aquella mena de divinatòria inspirada de l'obra, aquella mena de presentiment de l'obra que es vol realitzar, però que l'artista, en voler-ho expressar amb els mitjans savis de què disposa, destrueix gairebé totalment, i que aquests nens, lliures de tota trava, de tota intenció preconcebuda, expressen amb tota la seva intensitat.

Aquest fet, el fet que l'emoció humana només pugui ésser expressada purament als inicis de la vida, fa reflexionar seriósament. I fa reflexionar per tal com aquests mateixos infants, alguns anys després, controlats per l'afany de reproducció verista, primer, per l'afany de perfecció tècnica, després, arriben a anullar completament aquella puresa inicial. Cal tenir un temperament molt fort per a conservar-se pur a desgrat dels anys. Actualment, un dels pocs artistes que dota les seves obres d'aquest estremiment puríssim dels dibuixos infantils és segurament Joan Miró. I sense

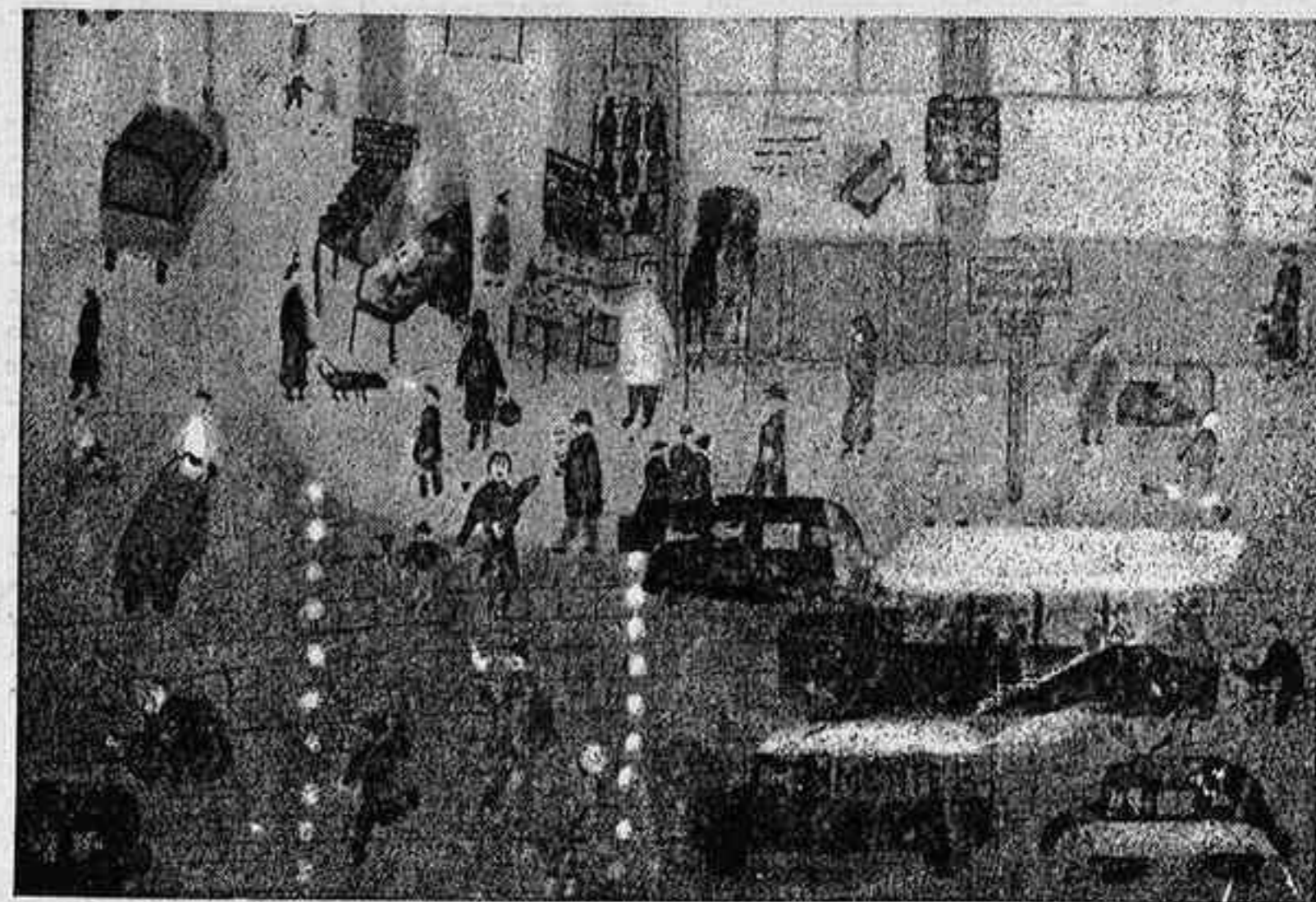
voler-ho. Perquè Miró és un infant. Tots els que han tingut ocasió de conèixer-lo ho saben perfectament.

Independentment d'aquest valor instintiu, que és la qualitat més extraordinària de l'art infantil, els dibuixos d'infants suggereixen al crític, amic de complicar les coses, una sèrie de consideracions més o menys cerebrals, però molt suggestives.

quena, per exemple. És el que s'anomena "síntesi òptica".

Amb aquests dos procediments es preténia resoldre el problema de la tercera dimensió, sense recórrer al "trompe-l'oeil" ni a la perspectiva, sense la pretensió vana de voler foradar la tela, sinó respectant la seva superfície plana, de dues dimensions.

Totes aquestes alucubracions, avui afor-

UN «CARRER DE PARIS» PRESENTAT EN LA MATEIXA EXPOSICIO

En primer lloc, s'observa que el postulat "la concepció triomfa de la visió", que fou una de les preocupacions constants dels pintors cubistes, troba la seva més perfecta il·lustració en els dibuixos infantils.

El cubisme pictòric, en efecte, volia reproduir els objectes, no com els veiem, sinó com són en realitat. És a dir, reproduir els objectes, no com se'ns ofereixen a la vista, no com els veiem, sinó com els pensem, com sabem que són. És l'abandó del "trompe-l'oeil", de la perspectiva, la substitució del pla perspectiu pel pla geomètric. Conservar la forma orgànica dels objectes. És a dir, prescindir de la perspectiva, i pintar una taula quadrada, un plat rodó, representar les vies del tren per dues paral·leles.

El cubisme, portat pel seu afany inassolible de totalisme, volgué també donar una idea completa de les coses, totalitzar-les. És a dir, representar-les des de diversos punts de vista: de cara, de perfil i d'es-

tunadament mortes i enterrades, no constituïen un afany d'irracionalitat o d'infantilisme, d'ingenuïtat, com pretenien alguns crítics, sinó que eren l'antítesi de tot això. Eren una especulació lògica a ultrança, un refinament cerebral dels més complexos, dels més rebuscats.

I bé: tot el que el cubisme cercava per la lògica, els infants ho troben naturalment, normalment, per l'instint.

En els dibuixos infantils, trobem la mateixa idea de conservar a les coses llur forma orgànica, el mateix verisme extraperspectiu — una taula és sempre quadrada amb les quatre potes arreglerades al davant—; la mateixa idea de totalitat — una cara és representada de cara i de perfil, una casa és dibuixada amb les quatre parets, l'una al costat de l'altra—; el mateix respecte de la superfície plana. I tot això aconseguit instintivament, per pura intuïció, que, en art, és el que es tracta de demostrar.

Sebastià GASCH

Dels "Quatre Gats" al Cercle Artístic de Sant Lluc

El carrer de Mont-Sió, generador de les inquietuds artístiques barcelonines

El nét veritable del senyor Esteve, com ell mateix es retratava, el patriarca del modernisme pictòric català, en Rossinyol, continuava l'humorisme dels artistes del "Gavilán" i dels balls de la "Paloma", però ja venissin amb una capa de bohèmia parisenca vuitcentista. D'aquella llocada d'eixelebrats artistes, els "Quatre Gats", que ell capitanejava amb desimboltura faceciosa, sortiren tots els "ismes" de l'art d'avantguarda català.

Aquell misticisme literari, el fervor d'aquell romanticisme bohemi, fomentaren extraordinàriament l'entusiasme per tota mena de manifestacions artístiques.

Quins bells temps aquells de la Duse, dels Rissotto, Zaccanti, Caravaggio, de Gual i de "L'alegria que passa"! Oh, el "grandios" Wagner i la inefable intransigència wagneriana! "Wagner era Wagner i Pena el seu profeta"... Lluites èpiques entre burgesos i intel·lectuals. El pobre burgès passà

atractats, en l'òrbita dels quals voltaven una sèrie de satèl·lits que formaven un sistema i regulaven els seus moviments segons el seu sol. I el sol, exuberant i orgullós de la seva llum, presidia la rotació dels seus astres.

En aquell temps és quan comença a destacar-se un astre de primera magnitud en el cel de l'art, el genial Picasso, concreció d'un ambient, un dels cosos més característics de la Castella moderna, sols comparable al famós Sagasta, màgic virtuós de la "marrulleria", catedràtic de gramàtica parda, gran mestre en l'art de regir un poble per l'agudesia de l'acudit i el seu fenomenal tupé. Així era també Picasso, gran artista, filòsof profund, mig en broma mig seriósament, amb una enlluernadora i irresistible gràcia picant.

Era en un taller dels barris antics de la ciutat, a la vora de la vella acrópolis barcelonina, on Picasso aguantava, amb un

numental, que posava al descobert l'extraordinària magnitud de les seves dents.

I les hores passaven ràpidament per als comensals, engrescats per una conversa constantment enardida per les punxades terriblement iròniques de Picasso. Pere Romeu reia, complagut. Però a la fi s'impacientava. I, tot seguit, el soroll de forrellats donava la festa per acabada. Tots s'aixecaven, alhora solemnes i alegres, i iniciaven la consuetudinària peregrinació que acabava indefectiblement al Trianon, en el Paral·lel, terreny abonat d'un sorgiren les primeres produccions picassianes.

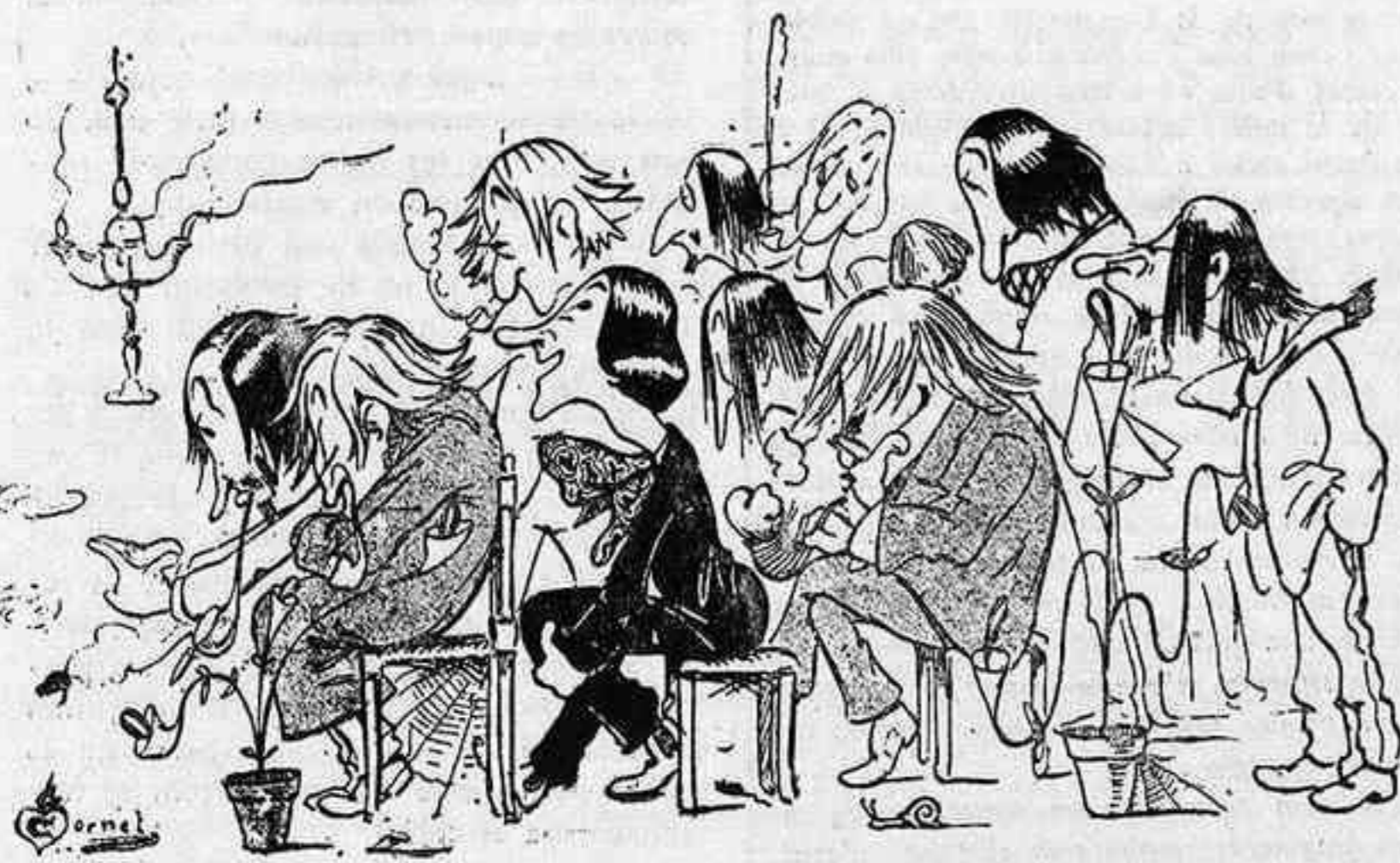
Els "Quatre Gats" tingueren una vida curta, però febril, exuberant i, en desaparèixer, moriren tranquils perquè havien complert plenament la seva missió. No ens hem de doldre en aquest món de res, puix si bé és cert que no hi podem estar dues vegades, totes les coses tenen el seu fruit bo i dolent. I com si aquelles parets del local del carrer de Mont-Sió, fins aleshores temple august de la barcelonina bohèmia, s'haguessin encomanat el virus revolucionari, atragueren amb el seu pintoresc encís aquells casolans "llucs" de la casa dels xinesos del carrer de Boters.

Des d'aquell moment, el Cercle Artístic de Sant Lluc fou el nucli artístic més inquiet, ja que, després de les dissertacions tomístiques del doctor Torres i Bages, es convertí en camp on fructificaren les llavors antiacadèmiques de la pedagogia de Gali, el fruit més destacat del qual fou l'extraordinari Joan Miró.

En Joan Llimona, ànima de la casa, feia els ulls grossos davant els esgarips de tota aquella jovenalla iconoclasta. I Pere, el simpàtic conserge del Cercle, Peric com li deia tothom, esdevingué el pare pedàs protector dels bohemis "lluquets", que, més cridaners encara que els dels "Quatre Gats", i al voltant de la taula dels diaris, no deixaven sencera cap personalitat artística del moment, tot i saquejant sense parar i amb fruïció la petaca de Peric. Aquest era un tros de pa, un gran cor. Diplomàtic refinat, tenia un tacte exquisit, que demostrà amb la seva comprensió d'afinitat anímica, en el període de la Gran Guerra, com podreu constatar després de llegir l'anècdota del belga que tot seguit us contaré.

Contrastant amb la cridòria i l'agitació de la tarda, els matins de Sant Lluc eren d'una calma paradisiaca i d'un silenci sepulcral. Cada dia, a la mateixa hora, a les deu del matí, s'obria suauement la porta i una figura d'adolescent, groga, esprimitxada, transparent, s'introduïa tímidament en el local. Aquell trist personatge anava acompanyat d'un gos de raça, esveltíssim, que semblava haver-se evadit d'un quadre de Van Dyck, un gos ple de vida, però amb aire resignat, que es deixava lligar a una de les potes de la taula, mentre el seu amo demanava invariablement a Peric:

—Signor, si no es molestageg... el mismismo... el mismismo libro de ayerg...

VELLADES MODERNISTES ALS «QUATRE GATS» (CROQUIS PRES DEL NATURAL PER CORNET)

molt males estones, estones cruels, i ha demostrat la seva vitalitat racial en no sucumbir en aquells moments difícilíssims.

Hi havia entusiasmes que degeneraven en canibalisme. I els esperits simplistes bavejaven de gust davant del teatre sicilià de Grasso, en el qual les trampades eren verídiques i les ferides autèntiques. S'exigia el naturalisme absolut. La veritat nua i descarnada, com més nua i descarnada millor.

Quines embruades les del pobríssim burgès! Els seus murmurs de protesta davant d'una escena massa crua, eren immediatament replicats pels exabruptes de la fèra. Aquesta l'hauria atropellat, anihilat, si hagués pogut. Baralles de criatures ingènues al fons del fons. Sense gota de malícia complicada. I com que no podien prescindir l'un de l'altre, aquest contacte constant mantenien viu el foc sagrat.

Al bell mig d'aquesta eferescència es formaven penyes, s'alçaven ídols. Astres

somriure enigmàtic, les més estrambòtiques interpretacions del seu art, les frases ditràmiques i cadencioses, en prosa poètica rossinyolena, que sortien de la boca de l'extraordinari Sabartés, mentre escoltàvem amb silenci profund, embolcallats pel fum feixuc de les nostres aqüilotades pipes, el pobre Casagemas, el simpàtic Soto, l'escultor Manolo, el que signa...

Sense deixar de somriure, Picasso anava encaixant la prosa inflamada i emfàtica de l'insuperable Sabartés, el bohemi més bohemi que us pugueu imaginar. I al final, posant-se amb displicència la mà a la boca mentre badallava llargament, Picasso murmurava amb aire mandrós: "Esto, esto...". S'estirava amb voluptat, i, de sobte, saltava amb felina agilitat d'acrobata, es posava dret... I aquest era el senyal. La comitiva es dirigia al "Quatre Gats", on Pere Romeu els acollia amb un somriure mo-

CARTELL DELS «QUATRE GATS», PER PICASSO

COPS DE BEC

CALDERON I SCHOPENHAUER

No arrufem massa el nas fent ganyotes d'incredulitat cada vegada que llegim que sota el règim nazi un suïcidi estalona l'altre. Per bé que en general a tot el món ja fa alguns anys que es registra el fenomen de la multiplicació de gent per a la qual la vida esdevé insuportable, a l'Europa central, on la misèria material i espiritual ha arribat al capdamunt de tot, hi ha, àdhuc, clubs de candidats al suïcidi. Llurs components són els refinats que s'han deixat encegar per la doctrina despres de la filosofia de Schopenhauer.

No fa molt que a Sarajevo foren trobats penjats dos estudiants. Entre llurs papers hi foren descobertes sengles targes d'adherits a un Club de suïcides, i en la butxaca d'un d'ells, en un cap de paper, hom hi trobà escrita la famosa sentència calderoniana: "El crim pitjor de l'home és haver nascut."

ELS DERROTISTES
—Si, mira; fem la guerra.

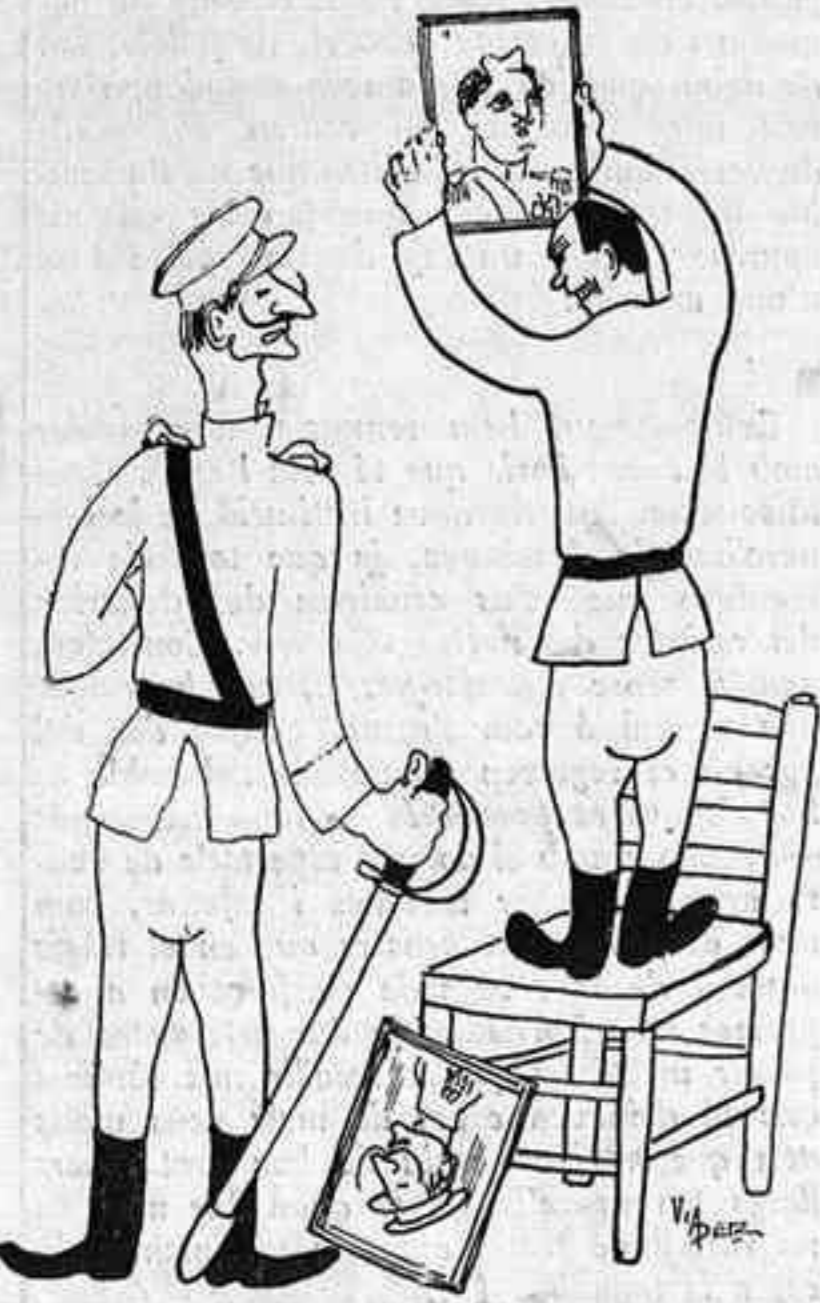
APOSTA

Hom sap que l'enyorat Carles Capdevila, abans de dedicar-se al periodisme i a la literatura, havia excel·lit com a comediant. No endebades era intel·ligent.

En l'estrena de "Les flames del goig", de Xavier Viura, famosa — en el sentit d'estrena —, en els annals del nostre Teatre, quan Capdevila aparegué davant el públic ja feia una bona estona que havia començat la gatzara que els espectadors feien amb l'obra.

Capdevila sortí abillat amb túnica i corona i la cara coberta per una barba, d'acord amb allò que l'obra exigia. I tot just s'acarà amb el públic, una veu del segon pis cridà:

—Un duro a aquest rei!
—Va!—contestà, des de l'escena Carles Capdevila, amb aquella serietat que mai no abandonava.

Tot això és enveja.

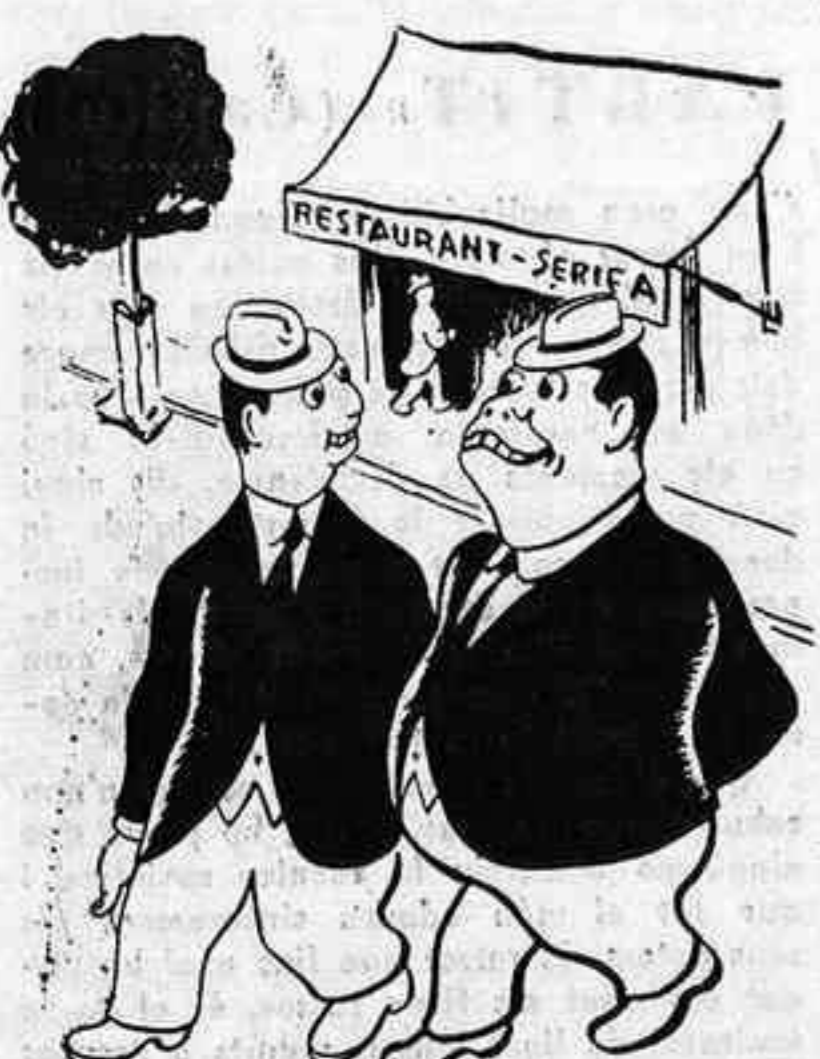
IANQUIS... I IANQUIS

Ja que tots estem d'acord que a Nord-Amèrica és on passen les coses més extraordinàries del món, àdhuc la de posar-nos la mel a la boca i deixar-nos-la amargant fins a no poder més, contem una de tantes excèntriques de les que allí s'estilen.

En el Middle-West americà un cretí féu la juguesca que besaria cinquanta mil roses en un any. I per complir allò promès, l'endemà es dedicà a la tasca. El bo del cas és que, segons el diari en el qual llegim la insubstantial notícia, les noies feien cua a la porta de casa el jugador.

Però abans d'arribar a la xifra compromesa, l'esposa del tarambana del qual parlem — perquè l'home, a més, era casat —, s'engelosí tot d'una i interposà una demanda de divorci.

Encara que no ens ho juréssim creuríem que aquest ianqui figura en el reduït tant per cent que des d'allí simpatitzen amb Franco. Per la nostra banda, renunciem a la seva camaraderia, si per cas ens equivoquéssim.

ELS NOUS RICS
—Està bé això de les deu pessetes.

LES RESTRICCIONS

En un periòdic francès de l'any 1918 hi trobem el següent solt, amb el mateix títol que hi hem posat nosaltres:

"Faria molt poca gràcia que ens planyéssim de les restriccions que la guerra ens imposa, si penséssim en les que han hagut de sofrir els nostres pares, sigui durant la Gran Revolució, sigui durant el setge de París, el 1870.

Del 1793 al 1795 existiren les targes de queviures, i el preu d'una lliura de pa, que costava un terme mig de 25 a 30 francs, arribà de vegades a valer 60 francs, per bé que el pagament es feia en "assignats" (paper moneda creat llavors).

El 1870 el pa gairebé era immenjanble. Es feia amb una mica de farina, una altra de civada, segó, serradures, i fins i tot, en algun indret, palla trinxada. Costava més car que ara, i com a vianda el simple particular havia de menjar carn de gos i de rata, que es pagaven a un franc la peça."

A LA SOCIETAT DE NACIONS
—Aquí tots parlen reservadament.
—No en facis cas. És una mena de casa de reservats.

A Sevilla ha estat ordenada la retirada de tots els retrats de Queipo de Llano. (Dels diaris)
—No el poden veure ni en pintura.

UNA ALTRA HISTORIA IDIOTA

S'inaugura solemniament un nosocomi, amb assistència de les autoritats i representants de les entitats científiques i culturals de la ciutat. El director de l'establiment ensenya als visitants l'edifici, de dins a fora i de dalt a baix.

—Com veuen, això és el jardí, on els pensionistes podran dedicar-se a pràctiques de jardineria...

Una vau d'home l'interromp:
—Vull esmorzar!
Ningú no en fa cas i la comitiva puja al primer pis.

—Ací tenim les cel·les, confortables, clares, soledades...

La mateixa veu torna a sentir-se:
—Vull esmorzar!
—Tampoc no se'n fa cas, i es puja al segon pis.

—Ací hi ha el gimnàs...
—Vull esmorzar! — torna a sentir-se, trencant l'explicació del director. Però aquest, visiblement contrariat, no pot estar-se de preguntar, a no sap qui:
—Però qui sou vós, tan impertinent?
—Sóc l'Ou remenat, estic cansat i voldria seure.

VOLUNTARIS, per GUASP
—Prometem retirar-nos en acabar de metral·lar el darrer infant.

UN DRAMA "EXPRESS"

Setmanes enrera donàvem a conèixer als lectors de MERIDIA un drama sintètic de Bernard Shaw. Avui els n'ofereim un d'"express", de Tristan Bernard.

Heus-ho ací:

EL PROSCRIT
Drama "express"
Personatges: "Labourin", proscrit.
"Melaneau", muntanyenc.

L'escena és una casa rústega, situada en un país muntanyós, a una certa distància de la frontera. Es de nit. Bramula la tempesta i la pluja espetega en els vidres.

Melaneau seu vora el foc.
Truquen a la porta... Silenci... Tornen a trucar. Melaneau es decideix a anar a obrir. Entra Labourin, ple de fang, amarat de pluja. Parla fatigosament.

Labourin. — Sigueu qui sigueu, tingueu pietat d'un home perseguit... Han fixat preu al meu cap...
Melaneau (interessat). — Quant?
(Exit Labourin.)

—Què feies?
—Venia sabates.

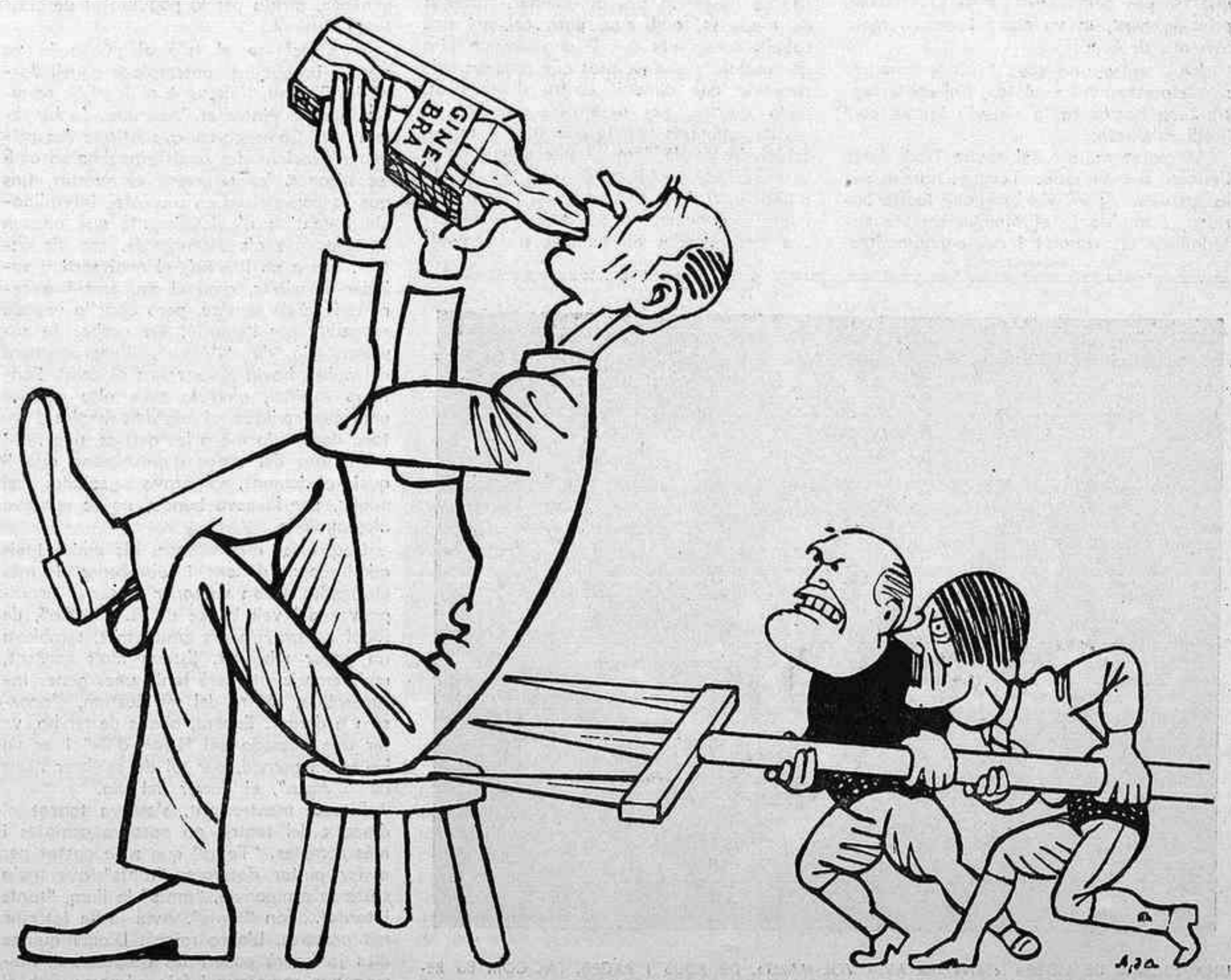
TELO

COMODITAT

A propòsit de Tristan Bernard...
Un amic li preguntà:
—¿Per què estàs subscrit a l'"Argus de la Premsa"?
—Perquè així estic al corrent de totes les anècdotes que em carreguen a les costelles.
—I què en treus?
—Poder triar.

EL LLOP ES DE RAÇA ARIA

Una historieta que corre per Berlín:
La petita Caputxeta Roja troba en el bosc el llop ferotge.
—Heil Hitler! — diu la nena.
—Heil Hitler! — respon el llop, polidament —. On vas per aquests andurrials?
—Cerco la meua àvia — fa la Caputxeta Roja.
—Ah! — replica, melancònicament el llop —. Nosaltres, allà, en som tots.

HALIFAX I EL TRIDENT D'ALBIÓ